

CORUL DIN CHIZĂTĂU

DUMITRU JOMPAN

„Nu mai este vremea corurilor de plugari.

Sau, nu mai sunt plugari vrednici să aibă

asemenea coruri”

Inițiativa, muzicologului Constantin Tufan Stan dea reedita două dintre încercările monografice asupra activității celui mai vestit ansamblu muzical de țărani din România: Istoricul Corului Vocal al Plugarilor din Chizătău, conceput de Lucian Șepețian (1904) și Corul de la Chizătău a lui Sever Șepețian (1957), se înscrie între evenimentele culturale remarcabile din ultima vreme. Aceasta, cu atât mai mult cu cât nu numai pentru publicul larg ci și pentru cercetătorii consacrați studierii fenomenelor muzicale din arealul bănățean, titlurile de mai sus sunt rarități, lipsind aproape cu desăvârșire din bibliotecile publice și private.

Observăm, că și de această dată (după publicarea primului volum: Simfonia de la Belinț), autorul s-a cantonat în același spațiu în care oamenii au fost dăruiți de Dumnezeu cu harul cântării. Constantin Stan, profesor fiind, și-a propus să respecte unul dintre principiile de bază ale pedagogiei: abordarea problemelor muzicale din imediata sa apropiere, din apropierea său, continuând apoi, așa cum deja ne-a mărturisit, elucidarea unor chestiuni privitoare la viața artistică a orașelor: Lugoj, Reșița, Timișoara.

„La prima vista,, (la prima vedere) ne-a surprins într-un mod deosebit de plăcut imaginile tipărite pe cele două coperte: cea dintâi reprezintă corul

chizătăienilor în anul 1892, iar cealaltă pe întemeietorul acestuia, preotul Trifu Șepețianu. Calitatea celor două documente iconografice o datorăm atât unei excelente tehnici fotografice de acum o sută de ani cât și priceperii tehnoredactorului Dorin Davideanu de la Editura „Marineasa”, unde a văzut lumina tiparului acest volum.

Sub aspectul cantitativ, cele 456 de pagini, câte însumează această carte, l-au angajat pe îngrijitorul ei, la o muncă îndelungată și, o știu prea bine autori de cărți, istovitoare.

Structurat în trei mari secțiuni (la cele două lucrări monografice se adaugă un grupaj de materiale anexe) volumul are un conținut consistent și echilibrat. Cu destulă îngăduință l-am putea asemui cu una dintre formele muzicii simfonice și anume „Temă cu variațiuni”, ori, „variațiuni pe aceeași temă”, tema „Corul din Chizătău”,

În primele două părți se simt și se văd intervențiile benefice ale îngrijitorului ediției, care cu un spirit critic evident a inserat în texte adevărul științific, le-a reorganizat, le-a restructurat cu alte cuvinte le-a adus la zi.

Cea de a treia parte care se constituie în așa-zisul „aparat științific”, cuprinde: Repere cronologice, Addenda (cea mai cuprinzătoare, însumând mai bine de o treime din totalul paginilor), Sigle bibliografice, Bibliografie (Alte lucrări consultate și Periodice) precum și un consistent indice de nume.

În Addenda, cititorul descoperă o seamă de materiale de o importanță deosebită pentru lărgirea orizontului asupra fenomenului coral de la Chizătău semnate de: Viorel Cosma (muzicolog), Sofia Vlad- Rădulescu (compozitor), Iosif Vulcan (scriitor), pentru a nu-i aminti decât pe cei mai cunoscuți dintre ei, precum și de câțiva anonimi: Cronicar (i) ul Dacul Ines ș.a. În Addenda, Constantin Stan mai publică și 20 de pagini de corespondență a compozitorului bucovinean Ciprian Porumbescu, prezent la jubileul unui sfert de veac de la înființarea Corului din Chizătău, cu preotul Iraclie Porumbescu, tatăl său și Mărioara (Marika) Rațiu-

Porumbescu, prea buna sa soră. Cu un talent evident scriitoricesc, Porumbescu a realizat două crochiuri: pentru bărbații Chizătăului de altădată care erau „de statură mijlocie, vânoși, bine făcuți, curăței, mai toți cu ochi ageri și cu fizionomii plăcute,, și a femeilor: pe care menționa el „...nu știu cum să le asemăn mai bine ca să nu greșesc – sunt chiar ca niște zâne.”¹

Ilustrația cărții este deosebit de bogată. În cele 109 imagini, sperăm să le fi contorizat pe toate, cititorii pot afla: 33 de portrete ale preoților, președinților, dirijorilor și soliștilor corului; 23 fotografii de grup a unor ansambluri muzicale vocale și de evidențiere a portului popular local; 15 peisaje ale acestui spațiu geografic umanizat; 15 facsimile ale afișelor, partiturilor muzicale, paginilor de corespondență; 2 tabele referitoare la populația Chizătăului repartizată pe etnii prezentă în spațiul spiritual al localității a unor personalități muzicale de marcă în fine, 12 imagini diverse care înfățișează: lăcașuri și obiecte de cult și de sorginte cultural-artistică.

În încheiere ne propunem să comentăm scurt Motto-ul folosit de noi în prezentarea cărții colegului și prietenului nostru Constantin Tufan Stan, Motto desprins din textul publicat de cunoscutul și apreciatul profesor și filolog, Simion Dănilă. Să-l cităm din nou pe Domnia sa: Nu mai este vremea corurilor de plugari. Sau nu mai sunt plugari vrednici să aibă asemenea coruri...”. Acest „ Sau nu mai sunt plugari...”, dezvelește parcă ascuțișul unei custuri înfipite adânc în spiritualitatea satului bănățean de astăzi. „ sau nu mai sunt plugari vrednici...”, ce frumos: „Groaznic de frumos” sintagmă folosită cu mulți ani în urmă de o contabilă din satul meu care avea o cultură (sic) „înaltă,, de la pământ la burta rațelor: Evident dojana D-lui profesor este întru-totul justificată căci nimeni nu este îndreptățit să rupă firele tradiției, să frângă „bățul de tact,, al dirijorilor înaintași. Dar, oare ei, domnii țărani au renunțat de bună voie și nesiliți de nimeni la mariajul cu arta amatoare ? sau, mai degrabă viața și traiul precar, nesiguranța zilei de mâine i-a determinat să abandoneze prea frumoasa cântare de grup din nopțile de iarnă

când căminele culturale erau învăluite de armoniile corale și nimbate de lumina lunii?

Cele două cărți ale D-lui Stan despre activitatea unor nuclee de profil care în pofida acestui timp vitreg pentru tot ceea ce înseamnă cultură și artă, emisiunile radiofonice

„Coruri și fanfare din Banat., transmise de Postul Regional de Radio Reșița în ultimii doi ani au menirea de a ține mereu trează atenția și interesul iubitorilor acestui gen până într-o zi când ne vom reuni glasurile, sub același steag purtat cândva de Filaret Barbu, Ion Vidu și Iosif Velceanu peste vreme, și vom intona mai viu, mai proaspăt, mai frumos:

„Mândră țară e Banatu

Că la noi cântă tot natu.”

NOTE:

¹Xxx Corul din Chizătău, Timișoara, 2004, p. 279/280.

The choir from Chizatau

Summary

The initiative of the musicologist Constantin Tufan Stan to re-edit two of the monographic attempts over the activity of the far-famed countrified musical ensemble in Romania:” Historical of ploughman's vocal choir from Chizatau” conceived by Luchian Sepetian and “The Choir from Chizatau” owned by Sever Sepetian is epaneld among remarkable cultural events from the last period. This thing is very important because those titles above mentioned are missing from public and private libraries, to the prejudice of the public and devoted researchers in that area.